



Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A
19 fauru
(3 mart.)
1867.

Ese in fie-care septemana odata, adeca dominee'a
 contienendu o còla si diumetate.

Pretulu pentru Austria

pe Jan. — Jun. 4 fl. —
 pe Jan. — Dec. 8 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Jan. — Jun. unu galbenu si diumetate.

Nr.
 8.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a morariloru Nr. 10.

unde sunt a se adresà manuscriptele si banii
 de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
 anonime nu se publica.

III
cursu
anualu.

CONSTANTIA DUNCA.

Cei ce in anii de pe urma au petrecutu cu atentiune diuaristic'a romana, mai de multe ori au avutu ocaziune a cetî numele acesta. Diarele atâtu romane, câtu si cele din strai-netate vorbiau cu admiratiune despre stralucitul talentu literariu alu unei june femei romane. Acêsta femeia e domnisiór'a Constantia Dunca, cunoscuta in lumea literaria francesca sub pseudonimulu Camille D'Albe. Deci noi romanii carii posiedemu acestu talentu pretiosu, trebue sê-lu stimâmu si sê-lu facemu cunoscutu toturo-ru connatiunaliloru nostri, mai alesu acuma



Constantia Dunca.

candu pên'a, carea pan' acuma incantase pe francesi, incepù a ni scrie in dulcea nôstra limba natiunala.

Dr'a Constantia Dunca de Siaieu, nascuta in 16 fauru 1843 la Botusieni in Moldova, se tiene de una dintre cele mai vechi familie nobile din Ungaria. Parintele domnisiórei e nascutu in Maramuresiu, cuibulu atâtoru familii romanesci, de unde mosiulu dsale inca in teneretie esîse in Bucovina, si acolo fusese câti-va ani functionariu publicu, de aici a trecutu in Moldova, unde traiesce si adi. Inca in teneretiele sale crude s'a observatu gustulu ei pentru studie. Fiindu ea de

trei-spre-diece ani tóta tíer'a o cunoscea si o admirá pentru sciinti'a-i pré inaintata si frumosu-i talentu de musica, de care si scriitoriulu acestoru orduri avù fericirea a se indulcí 'cu ocaziunea petrecerei stimabilei domnisióre in Pesta. Parintii sei voindu a-i intinde midilócele spre a-si indepliní talintele sale in strainetate, dens'a merse cu mama-sa d'impreuna la Viena, unde profesorii cei mai renumiti se aretara sumeti de a o avé invetiacea. Vorbindu cu usioretate siese ori optu limbe straine, ea potù face observatiuni serióse a supra diferiteloru tieri ce avù ocaziune a le cercetá. In urma merse la Parisu in 1859, purure insocita de mama sa, pentru a se aclimatísá in acea patria a sciintieloru si artiloru, spre a-i cere consecratiunea talentului seu.

Modesta, severa pentru sine in sa-si, dsiór'a Dunca nu s'a potutu decide intru inceputu a prinde pén'a. In fine, invinsa prin imbarbatárele amiciloru sei, ea publicá in Constitutiunálu, Patria, Ilustratiune, Lumea ilustrata etc. curiosi si dragalasi articoli despre moravurile orientului. Succesulu fu deplinu si meritatu. Se admirá marea putere dramatica a dsiórei Dunca, imaginatiunea-i viua, si in fine insusírele stilistice admirabile intr'o féta de optu-spre-diece ani. Societatea literatiloru a grabitu a o admite in sinulu seu, si alté mai multe societáti literare, artistice si scientifique si fecera onórea de a o poté numerá intre membri loru. Estmodu unu romanu de moravuri romanesci, inca netiparitu, Elena, de dsiór'a Dunca, a castigatu o medalia de auru de la Societatea artiloru, sciintieloru si a litereloru frumóse de Parisu.

Cu finea anului 1862 dsiór'a Dunca, dupa ce a studiatu indelungu si cu seriozitate in Francia, dupa ce a facutu la „Hotel de ville“ esamenele sale de institutrice, se rentórsa in patri'a sa, voindu — díce dens'a — a cará pétr'a sa la inchiarea edificiului civilizatiunii, care se zidesce colo josu, a contribuí din parte-si a se face din Romani'a, Franci'a orientului. Ajungandu in patri'a sa incepù delocu o scriere enciclopedica si beletristica sub titlulu: „Amiculu Familiei“, — dar intreprinderea asta n'avù viétia indelungata. De atunce stimabil'a nóstra literata lucra neobosita pe campulu literaturei natiunale; diuarele de peste Carpati nu a rare ori aducu articoli din pén'a ei despre cestiunile cele mai vitale ale romaniloru; ér acuma — precum anuntiasemu — arangiéza pentru tipariu mai multe opuri ale sale. Activitatea literaria a junei scrietóre, socotindu-se etatea ei, e intru adeveru mare, si dá sperantia intemeiata pentru productivitatea venitóre a ingeniului seu.

Suntemu convinsi, câ vointi'a spre acésta nu-i va lipsí, numai incuragiarea si spriginirea compatriotiloru sê nu-i lipsésca! Inregistrâmu aice titlulu opuriloru dsiórei Dunca, acele sunt: l'Estella, Scènes de la vie Moldove, le frère blanc, Scènes de la Romanie, l'ombre des Stans, la criminelle Hongroise, un affranchisement en Romanie, Elena (Romanii si fanariotii) si cartic'ia pedagogica intitulata; „Fícele poporului“ — pentru care autórea la tempulu seu a capetatu unu premiu de 3000 franci de la Domnitoriulu Romaniei.

Ceea ce mai potemu adauge la aceste sunt acele calitáti ale dsiórei Dunca prin cari la prim'a vedere acasciga simpatíele, ér dupa o convorbire plina de placere spirituala atrage animele. Esteriorulu ei respunde calitátiloru interne, o statura frumósa si usióra, ochi sprince-nati suridietori, in cari se frangu radiele spiritului si se oglindéza blandetiele animei, peru negru si tufosu, o frunte lata pe care Minerva a depusu sarutarea sa.

O NÓPTE IN SPITALU.

clipa trece si alta vine . . .

Me miscu continuu, dar totu nu-e bine:
Tramitu o ruga la Domnedieu;
Unu sunetu tainicu, c'audu, mi-pare:
„Vei fi ferice te-i vindecá!“
Asié me 'nghimpa o 'nfiurare,
Câ-ci cine scie, ce s'a 'ntemplá?!

Sgomotulu dílei nu mai resuna,
Totulu apare asié 'mpacatu,
Dar alu mieu gemetu nu vre s'apuna,
Somnulu de mine s'a instrainatu.
Toti dormu in pace in giuru de mine,
Numai eu singuru nu potiu pausá,
Asié me afli ca 'ntre ruine.
Ah cine scie ce s'a 'ntemplá?!

Lun'a fantasta pre ferestrióra,
Cautandu cu gele la alu mieu chinu,
Ingalfediesce, se infióra,
Pare câ-mi spune: „Pucinu, pucinu,
Si-a ta viétia va fi o flóre,
Ce neci odata nu s'a uscá.“
Anim'a-mi stringe o grea fióre,
Ah cine scie ce s'a 'ntemplá?!

Corpulu mi lancedu si slabitu tare,
Pulsulu mi-bate incetisioru,

Sufletu-mi sbóra in departare
 Petrunsu de gele, petrunsu de doru,
 La voi fíntie multu adorate,
 La voi i place a s'aventá :
 Tata si mama, sorutia, frate,
 Că-ci cine scie ce s'a întemplá ?!

O dulce léganu, frumósa tíera,
 Sê me potu face pre tiermulu teu,
 Sê-ti sarutu faci'a cea dalba, cara,
 Sê mai gustu ap'a celui periu,
 Odata numai o respirare
 In aur'a-ti dulce sê potu luá,
 O singurica imbraciosiare ;
 Că-ci cine scie ce s'a întemplá ?!

Dar vai, aceea-e cu nepotintia,
 Pre veci ursit'a ne-a despartítu,
 Acusi voiu trece c'o aparintia,
 Ce pere 'ndata ce s'a ivitu.
 Din clipa 'n clipa mi se recesce
 Pieptulu ce-odata cum mai batea,
 Faci'a-mi palórea o 'ngalbinesce.
 Ah cine scie ce s'a 'ntemplá ?!

Tórti'a pre mésa inca se gata
 De a-si retrace alu seu lucoru ;
 Ér orologiulu gandesci că 'nceța,
 Asié lovesce de 'ncetisioru ;
 Si-aceste scene mi-su fioróse,
 Se paru a-mi spune ursit'a mea.
 Junétia mandra si maestósa ! . . .
 Ah cine scie ce s'a 'ntemplá ?!

M. Popiliu.

FATALITATE SI NOROCU.

— Novela originala. —

(Urmare.)

Dimitriu Sireleanu ajunsse acuma la Bucuresci, că-ci — precum veti fí si ghicitu — elu a fostu tenerulu cu care ne intalniramu pe cale mergandu catra Argesiu.

Acuma lu-aflámu intr'unu suburbiu a capitalei, — erá singuru singurelu in chili'a sa siediendu si meditandu cu cotele pe mésa, apoi si-aredicá capulu si se uitá in pregiuru — — dar' nu avea multe sê véda, unu patu, o mesutia si dóue scaune erau tóte mobilele necesarie, pe parete erá numai o singura icóna inegrita de fumu si sub care ardea o candela, — acésta atrase atentiunea tenerului, dar nu potú cunósce pe cine representa acea icóna santa,

deci se duse mai in apropiere si dupa o studiere cam lunga in fine murmurá in sine :

— Abunasémá e *Maic'a précurata!* si cu aceste se odihní, apoi éra se puse meditandu la mésa.

Acuma pare că elu nu e mai multu tenerulu cerbicosu, pe fati'a-i trista licuriau radiele blandetiei, cari armoniau fórte frumosu cu fragedele sale teneretie . . . si de ne uitámu bine in ochii sei cei frumosi ardeau dóue lacrima curate ca dóue margaritarie . . .

Bietulu teneru acuma a trebuitu sê semtia : câtu e de dorerosu a fí singuru singurelu in lume, — câtu e de nefericitu omulu candu scie că nime nu se mai intereséza de sórtea lui, candu vede că sunt rupte legaturele sante ale amórei parintesci, singur'a amóre fericitóre ce a mai cunoscutu a pretiuí, mam'a sa morí curendu, deci de acésta iubire lu-rapí crud'a sórte, i mai remase iubirea parintelui seu, inse manile intrigei rupsera acuma si aceste ultime fire cari lu-mai legau de acestu pamentu . . .

— Eu n'am pe nime, care sê me iubésca, de ce mai traiescu eu óre? . . . n'ar fí mai bine . . . o! dar mai existe inca o radia de sperantia in sinulu meu, — eu potu inca sê fiu fericitu! — díse tenerulu si ca fara voia se uitá la icón'a santa, candu in imaginatiunea sa pareá, că vede pre sant'a Maica a Domnului suriendiundu-i cu blandetie, si pareá că i-ar díce :

— Da, tu vei fi inca fericitu!

Erá acuma catra mediu de nópte candu se culcá sermanulu Dimitriu, in patu inca lungu tempu meditá, apoi adormí si in visu vediú o fíntia dragalasia, carea lu mangaiá si i stergea lacrimela.

Candu s'a desceptatu, ochii inca i erau totu inroati de lacrima, dar' iute le sterse si éra reculegandu-se parasí chili'a cu o fatia ce esprimá o linisce si resolutiune barbatésca.

Elu amblá sê cerceteze câti-va amici si colegi ai sei cu cari se cunoscu inca la Parisu si de la cari voi sê céra svatu si indrumare.

Cu tóta sinceritatea si-deschise anim'a, amicii sei inse esprimandu-si parerile de reu că nu-lu potu ajutá de o camdata, vediú elu pré bine că ací n'are, ce a cautá, deci n'avú ce perde tempu pe la — *amici(?)*, ci grabí a-si cautá de capu.

I parú fórte reu si lui de acésta portare indiferenta a amiciloru, inse neci de câtu nu-lu suprinse, că-ci si asié nu a basatu multa pe bu-navointi'a loru.

Dupa média-di lu-vedemu intrandu la *Florianu Angelescu* directorulu unei sectiuni la ministeriu.

Elu audîse că acesta ar fi unu omu pré bunu, si aplecatu de a face cale teneriloru apti spre vre-o diregatoria.

Florianu Angelescu impreuna cu dómnu'a sa Zoitia erau la olalta intr'o chilia candu intrà Dimitriu Sireteanu.

Domnulu casei sorbea cafeu'a négra cu comoditate, si lasandu din gura unu fumu lungu se întórse catra tenerulu nostru ce se recomandà:

— Apoi, domnulu meu, ce scoli ai absolvitu dta?!

— Éta, me rogu, atestatele aceste marturisescu, că am ascultatu drepturile la universitatea de la Parisu si sum licentiatu din aceste studie; — dîse Dimitriu scotiendu câte-va papire din sinu.

Domnulu Angelescu se uità la tenerulu nostru cu mirare, că-ci nu potea crede, că unu june abié de 20 de ani se rentórne de la Parisu cu asié rezultate frumóse.

— Sê me ierti, domnulu meu, — dîse elu — dar mi-vine sê me indoiescu, că aru fi ale dtale aceste atestate.

— Ba, n'aveți ce ve indoii!

— Apoi dara dta trebuie sê ai forte avuti, cări ti-au datu medilócele cerute pentru de a poté cascigá acésta diploma.

— Tata-meu e omu in stare destulu de buna, inse de ar fi ori cătu de avutu, totusi nu asiú fi cerutu de la densulu midilociri pentru cascigarea diplomei mele, că-ci nici de cătu nu am avutu lipsa de ele; — dîse Dimitriu óresicum vatematu, pentru presupunerea că nu prin meritele sale, ci cu banii tatalui seu ar fi cascigatu diplom'a.

Domnulu Angelescu numai elatiná din capu, ca si candu nu ar voi sê créda, de óra-ce e unu ce ne mai audîtu — firesece dupa parerea lui — ca tenerii romani mergandu la Parisu sê absolveze atátu de cu graba studiele loru, că-ci acolo petrecu mai multu tempu pentru gustarea placeriloru, de cătu pentru cascigarea cunoscintieloru.

— Ei, bine, — dîse totusi in fine — vomu vedé cum te vei portá, cauta dara si-ti insinuéza recursulu, — din parte-mi poti fi convinsu că te voiu partiní recomandandu-te dlui ministru. . .

Tenerulu nostru se inchinà si grabi catra casa spre a-si face recursulu; — nu e de lipsa sê mai spunemu că acuma erá deplinu multiamitu.

Domnulu Angelescu intr'adeveru si-impliní promisiunea, — peste cateva dile Dimitriu Sireteanu fu aplicatu in sectiunea sa de concipistu.

Prin acést'a tenerului nostru i-se deschise calea in viéti'a publica, care impregiurare lu facea fericitu.

Ca paserea tenerica candu incepe a-si sentí aripele sboratórie, asié se bucurá elu, si in acela momentu ar fi doritu sê se sarute cu tóta lumea dar éta că omulu nefericitu si in fericire — e nefericitu, — ar fi doritu ca sê spuna unoru fiintie consentietórie, că elu acuma dupa atate dîle noróse, de candu a repausatu mam'a sa, acuma are si o dî fericita, inse nu avea pe nîme, se ieie dóra condeiulu si sê insciintieze pe tata-seu? — dar cum sê-i serie, că-ci . . . cocón'a Rusandra lu va capacità dupa datin'a ei, si inca nici nu-i va crede . . . se duse dara éراسi la cunoscutii sei, la amicii sei

— Fratiloru, sum fericitu! dîse Dimitriu convenindu cu densii si spunendu-li denumirea sa.

— O, ti gratulezu, primesce felicitatiunile mele frate! — eschiamara amicii lui din tóte partile si grabira a-i strengé man'a.

unu surisu ironicu, inse totusi ~~fi defectá~~ multu aceea că chiaru si acesti amici buni acuma lu pretiuiescu mai multu, de cătu mai nainte, candu n'avea nici o subsistintia.

— Nu ti-am spusu frate? intrebà unulu dintre amici, — ca sê mergi la dlu Angelescu, vedi că ai rezultate, — — — dóra ti va fi si spusu că am fostu la densulu, — i-am atrasu atentiuinea asupra ta.

— Nu, frate, — dîse Dimitriu suridiendu — nu mi-a spusu nimica despre acésta, nici vorba nu erá . . .

— Apoi de, ce sê faci? inse asié e dlu Angelescu, e confusu si distrasu in tóta privintia . . . póte că nu i-a venitu in minte . . .

— Se póte, da, se póte — — — dar nu credu, dîse Dimitriu cam in laturi si se indepartà.

Pe cale dîse in sine:

— Acuma noroculu mi-suride niticu, abunaséma s'a legatu de mine că-ci acuma celu pucinu — amici am!

(Va urmá.)

Julianu Grozescu.

Istori'a artei.

Artele la Greci.

(Urmare.)

Mai tardîu apare si usulu ivorului in arte. Grecii, cari cunosceau ivorulu 'nainte de resbelulu Troadei, nu-lu aplicase de câtu la lucrârile de sapatura grósa, precum este cuferulu lui

mai admirabile opere de acestu genu. Antâia statua avea o inaltîme de cincî-dieci si optu picîóre. Erá de ivorú acoperita cu straié de aurú. Dieulu erá asediatu pe unu tronú de aurú, instalatu cu petre pretîóse. Tienea in mana o Victoria asemenea de aurú si ivorú. Minerva avea o inaltîme de trei-dieci si nóua picîóre, erá de aurú si ivorú.



Serbarea St. Ioanu prin Poloni.

Cipselus, celu mai anticu monumentu ld'acestu genu. In urma, ivorulu s'a intrebuintiatu la sculptura. In Olimpia se aflau multe statue de ivorú. Scólele din Egina si Sicion produceau asemenea multe. In operile d'acestu genu, ivorulu nu represinta obicinuítu de câtu cârnurile. Straiéle si accesoriile erau de aurú séu de altu metalu pretîósu. Jupiter olimpiianulu si Minerva Partenonului, de Fídias, trecu de cele

Domnulu Quatremère de Quincy a cercetatú cu multa sciintia si ni-a datú multe lamuriri despre procedurile statuariei criselefantine.

Candu murì Fídias, partea materiala a sculpturei nu mai avea neci unu progresu de facutu. Intrebuintiarea materiiloru celoru mai pretîóse, precum aurulu, ivorulu, petrele scumpe, ajunsese generala. Tóte midilócele mecanice, pe cari le avemu asta-di erau dejá fisate. Giu-

vaergeri'a, gliptic'a si numismatic'a inaintase totu ca sculptur'a, precum este usioru de judecatu dupa smaltiurile, petrele fine sapate in reliefu si medaliile, cari ni-au ramasu.

Cei mai celebri discipuli ai lui Fidiias au fostu Alcamen de la Atena si Agoracrit de la Paros. Alcamen a sculptatu reliefurile-de-josu de la frontonulu templului lui Jupiter de la Elis; elu a represintatu pe dîn'a Ecata cu unu trupu triplu si obradiu triplu. Alcamen si Agoracrit au concuratu pentru o statua a Venerei. Ateniianii au datu pretiulu statuei lui Alcamen.

In celu d'antâiu anu alu olimpiadei optu-dieci si siepte, in momentulu candu Fidiias si-terminá Minerva, a isbucitu resbelulu Peloponesului. Câtu a tienutu acestu resbelu, ca-si câtu a tienutu celu precedentu, frumósele arte s'au desvoltatu mereu. Poetii, filosofii si artistii au radica tu operele loru in celu mai inaltu gradu de perfectiune. Poesi'a erá sustienuta si inviorata de teatru, pe care l'a ilustratu in celu d'antâiu anu rivalitatea lui Euripid, Sofocle si Euforion. Eupolis apare. Aristofan represinta *Vespile*, *Nori* si *Aarniani*. Fidiias creá Jupiterulu seu pentru templulu dela Elis. Sculptorii Policlet, Scopas, Pitagora, Ctesilas si Miron infloreau in cei d'antâiu ani ai acestui resbelu.

Policlet este autorulu statuei colosale a Junonei de la Argos, si a dóua figuri de teneri. Unulu, numitu *Dorifor* din caus'a lancei ce tiene, a servitru de modelu lui Lisip si de regula la artisti. Erau multu pretiuite si *caneforele* lui, pe cari Veres le-a dusu la Roma. Paralus si Santipus, fii lui Policlet, n'au ajunsu pe tatalu loru. Scopas se crede a fi autorulu faimósei Niobe din gradin'a Medicis, la Roma. Elu a sculptatu una din fetiele mormentului radica tu de Artemisa la Mausolu.

(Va urmá.)

Gr. H. Grandea.

Poporulu daianediu in insul'a Borneo.

Despre evenimintele prin cari trecu asta insula, intru adeveru nu scimu nimica; dar descoperirile singuratice facute prin europeni murturisescu, cá istori'a acelu eveniminte e demna de atentiune. Aici dá omulu de cetâti desierte, de ruine a besericiloru, de statue si inca ce e mai de insemnatate, de unele inscriptiuni, cari sunt serise in limba neintielésa de locuitorii de acum a acestei insule.

Din acestea se vede, cá in tempurile cele antice locuitorii astei insule au fostu in federa-

tiune strinsa cu Japanii si Chinezii, si apoi din acésta potemu conchide, cá acésta insula a ajunsu candu-va vre-unu gradu alu ultiurei; inse acuma — tristu lucru — este cufundata in abisulu nesciintiei si a barbariei.

Cu tóta securanti'a natiunile acestea au avutu colonii in floritóre aici in o asié insula, unde au fostu mine de aur, si Chinezii impreuna cu Japanii jocau o róla insemnata. Semnele coloniiloru loru sunt mai cu séma acele vase de porcelanu, cari sunt imprasciate in diferitele tînuturi ale insulei . . . sunt mai cu séma Cani, pe cari locuitorii de acolo le cauta si le vendu scumpu, fiindu cá ei credu, cá s'a tînutu óre candu in acelea eenusi'a strabuniloru loru.

Déca cugeta omulu la starea cea sermana a poporulu daianediu din asta insula, e silitu alu compatimí, cá Chinezii nu si-au intinsu coloniile loru preste tóta insul'a, si cá nu au cultivatu pre acei ómeni selbategi dupa modulu culturai densiloru.

Intre ei si mai cu séma intre locuitorii muntiloru din asta insula este uritiós'a datina de a vená ómeni; acésta datina — dorere — vine inainte si la alti locuitori insulari . . . si déca omulu va cugetá, cá acésta datina se esercidia de mai multe mii de ani . . . au nu se va intristá, cugetandu, cá din genulu umanu, pre care Dumnezeu a creatu Creatoru l'a provediutu cu ratiune, — potu fi asié rateciti unii. —

Dupa descoperirea caletoriului holandezu: Palmu, care a cercetatu pre daianedi séu Biadjeni in 1779. nu au neci o cunoscentia despre religiune. — Ei locuescu in bordei mari de lemn si inca adeseori mai multe de câtu una suta de persóne in unulu, candu apoi bordeulu este impartitu in mai multe cabinete. Ei credu in unu creatoru, dar de servitiulu divinu n'au neci o cunoscentia; credu in farmece si proriciri, . . . si-colorédia adeseori pelea si ambla mai de totu goi. Locuitorii din munti adeseori descindu la tiermuri márei, unde apoi schimba aurulu, tresti'a si uresulu cu tieseturi, vase, instruminte si cu marfe de glaji. Acésta natiune, care totusi se pare, cá nu e pre gradulu celu mai inaltu alu ignorantiei, este cu totulu fórte periculósá pentru regatele vecine mai cu séma pentru „Banjer“ si „Mossingi“. Ei tînu de unu lucru onorificu a vená ómeni si dupa-ce ucidu vre unu omu i taie capulu si si-ornédia bordeiulu ca cu unu semnu de invingere . . . Fia-care june, care voiesce a se distinge mai inainte de a se casatorí, precum si fie-care barbatu veduvu, care voiesce a se recasatorí merge la unu

atare venatu in unu satu óre-care pacinicu, de langa cursulu riului Banjer, se rapede pre furisii asupra omului . . . déca i succede a-lu prinde i taie capulu si-lu duce a casa in semnu de triumfu. — Locuitorii esu inaintea astui ucigatori, séu dupa cum lu numescu ei triumfatori, lu lauda cu versu de musica strigandu-i: Sê traésca, si numindu-lu triumfatoriu.

Palmu díce, câ intrandu cu o ocaziune in unu bordeiu a vediutu in fie-care cabinetu acatiatate mai multe capete de ómeni, dintre cari mare parte au fostu taiate nu de multu. Europ'a in anticitate s'a maculatu cu mai multe tiranfi, cari tiranfi au venitu mai cu séma din afectiune, séu din judecâtile mai din ainte, pre cari le-au suptu cu laptele maicei loru.

Au nu póte da omulu de o atare impregiurare in istori'a daianediloru, din care ar poté esplicá originea acestei datine urite? Dóra óre-ce cuceritoriu strainu a impiqsu pre acestu poporu intre muntii acestei insule si de atunci ne apucandu la putere, si-resbuna cu eruptiuni valide asupra locuitoriloru din pregiuru? — Memori'a patriei, dupa-cum s'ar deduce, déca vomu cugetá cumca densii au fostu aruncati in asta insula de altu cuceritoriu, remane asié dara in memori'a natiuniloru si desperarea, — care li o causédia perderea patriei, — i face aseminea aceloru animale, caroru óre-cine le-a rapitu fetii . . .

Fricosii padfitori ai minelor de auru si de diamantu de aici facusera cu multi ani inainte de asta invoire, ca sê tramitia o societate spre saparea acestoru bái avute, dar cine s'ar incumetá a strabate intre nesce ómeni asié selbategi, — fara de a-si periclitá viéti'a?

Ioane Hatieganu.

Femeile din Filadelfia.

Femeile filadelfiene preste totu, intr'adeveru inflorescu, dar' vestediescu fara tempu. Ele-su inalte si gracióse, dar' in fatia-su palide, ceea-ce o causédia necumpetulu in thea si ferbintiél'a climatei. —

Pucine se afla cari sê aiba dinti formosi, si si déca, are care-va i perde curendu, ceea ce o causédia calomelulu. — Pielea li e fórte subtfire, trasurile formóse, fruntea inalta, ochii selipiciosi, nasulu grecu, gur'a de midilocu, grumadii ca alabastrulu, vórb'a fórte culta, picióarele mici si tiapene; ér' ambletulu intr'adeveru e sumetiu, dar totusi nu ca a femeiloru francese.

Femeile filadelfiene mai cu sama sunt blonde; ér' cele brunete sunt rare. — Au vest-

minte fórte placute, ceea-ce li face mai placute e statur'a loru; capulu si-lu ornédia frumosu. Le fórte placu romantiele.

Fetele posedu tóta libertatea, din care causa déca unu june a fostu vre-odata la ele, acolo merge adese ori si-si petrece óre intregi fara ca parintii sê se uite uritu séu sê-lu oprésca, de la visita in venitoriu.

Din caus'a climatei inbetranescu curendu, asié incâtu in femei'a de dóuc-dieci ani se cunoscu dejá urmele betranetiei. — Ele iubescu mai ferbinte ca europenele, dar' nu asié fidelu(?) Cu privire la economi'a casei si-tienu barbatii sub domnirea loru si adese ori li préda tóta averea . . .

Lucsurí'a in vestminte este fórte mare atátu la dame si femei nobile câtu si la sierbitóre; asié, incâtu unu strainu candu le-ar' vedé pre cele mai din urma sierbitóre, adese ori ar' cugetá câ-su dómnele casei, asié de pomposu sunt investate. In casele nobililoru lucsurí'a este in mare gradu. — Foisiórele si treptele le sunt acoperite cu cele mai frumóse tapete: unu vestmentu de câte 4000 franci nu e rar. Barbatii cu privire la vestminte se acomodédia dupa angli; ér' femeile dupa damele francese.

Frumósele, din Filadelfia sunt slabe económe si incungiura lucrulu; li place inse music'a si cantulu cu tóte câ arare ori le ducu la óre-care perfectiune. Apoi concerte arare ori se dau.

Femeile americane candu se cununa, nu ducu nemica — afara de mobile — ca zestre, ci numai dupa mórtea parintiloru loru moscescunescu intréga averea.

Ele cérca fórte tare boltele prevediute cu ornamente femeiesci ca-si candu cine scie ce aru vre sê cumpere; iau in mana si esaminédia tóte, apoi ér' le lasa cu adausu: „Voiu vení de alta data.“ —

Familiele mai avute petrecu vér'a, mare parte afara la vile; in societâti femeile-su fórte morale si sfióse. Pórta o grija esemplara pentru saraci si copíii loru, pre cari i invétia; noptile de érna le petrecu mai cu séma cu cosutulu vestmintelorु pentru cei saraci.

Nicolan F. Negrutiu.

Serbatórea santului Ioanu la popórele sclavice.

(Cu ilustratiune.)

Cerimoniile si datinele religiunei antice pagane n'au peritu cu totulu, unele dintre ele s'au stracuratu si in viéti'a popóreloru crestine. Gasimu si in diu'a de astadi mii de superstitiuni, mai cu séma la popórele sclavice, care-su cele mai superstitióse si cari au pastratu cele

mai multe din remasîtiile mitologiei pagane. Numai cã, ce a fostu la betrani cerimonia religiósã — misteriu — in presinte roléza ca superstitiune, séu ca o datina amirabila, neintielegibila; din dîne, din dieitie s'au facutu strigóie.

Originea datineloru poporale, ce se petrecu in diu'a s. Ioanu e de a se cercã in tempurile cele antice, pagane. — Diu'a acea de véra, candu nóptea e egala cu diu'a — in care se serbédia si s. Ioanu, au serbat'o tóte popórele vechi cu mare solemnitate. Fundamentulu séu celu pucinu inceputulu fia-carei religiuni antice jace in adorarea naturei. Imaginatiunea cea primitiva a popóreloru a creatu din focu, apa, aeru si din sóre fiintie omenesci si le-a adóratu; salutandu primavér'a si vér'a cu serbatori, cu sacrificii si cu jocu.

Ori-ce fenomenu in natura a fostu unu misteriu santu, care a trebuitu sê se serbeze. A une ori si astadi se aprinde foculu, care a fostu aprinsu de multu intru onórea dieiloru pagani. Inceputulu acestoru datini se perde in anticitate; stranepotii nu-si mai aducu aminte de cele, ce stramosii loru au adóratu, inse poesi'a popóruului si superstitiunile au conservatu datinele, de si despoiate de insemnatatea loru vechia. Diu'a santulu Ioanu e una diutre acele, de care sunt legate magiile cele mai misterióse si multe remasîtie superstitióse. In Ungaria asîsdere domnesce datin'a de a aprinde focu, care se dîce foculu s. Ioanu. Anume pastorii aprindu focu din paie si saru preste elu. Acésta se intempla mai vertosu la sclovacii din comitatele Ungariei superióre.

Prin locurile locuite de romani inca se petrecu in acésta serbatóre mai multe datini eredîte dela stramosii loru. In unele pârti ea nu se chiama S. Ioanu ci San-Zaene. Fetele in acésta dî culegu flóri galbene numite sanzaene, apoi le 'mpletescu si facu din ele cununi micutele si inca atâtea, câti membri are o familia, dupa aceea fia-care si-arunca cunun'a pe casa, séu o acatia in cuie, si care va cadea mai iute séu carea prin vestedîre se va nimicî mai de curendu, aruncatoriulu aceleia va morî mai iute.

Popórele sclavice sunt acele, cari serbéza mai distinsu diu'a s. Ioanu. Ilustratiunea nóstra de pe pagin'a 89. representa o astfelu de celebrare la popóruulu polonezu. Fete tenere cu capetele incununate jóca in pregiurulu focului, pana ce de-o lature muzicantii popóruului dîcu in cimpoi. Asié si-petrecu pana ce amurgulu serei de véra nu-i încinge in luminele sale cele purpurie, pline de gratia.

Despre temperamentulu femeiloru.

Temperamentulu copiiloru si a feteloru in pruncia e fórté asemine: mai blandu decâtu mai infocatu. La femei de cele mai multe ori se intinde acestu temperamentu preste tóta viéti'a. Asié si trebuie sê se intemple. Fragedîmea si vioiciunea sê le fia liniamentulu principalu alu carapterului, pana ce la barbati e poterea. Feliuritele si nenumeratele impregiurâri si ocupatiuni ale barbatiloru li espunu temperamentulu la mai multe schimbâri. Cu privire la femei, ele n'au pusetiuni asié diferite in societatea omenésca. Ocupatiunea loru e mai totu aceea-si; lucrurile loru sunt mai cu séma de acelea, care neci trupulu, neci sufletulu nu-lu impovaréza asié tare si nu pricinuescu stricarea frumsetiei si a sanetâtii. Ce-e dreptu, lips'a, carea pune pe umerii femeiloru serace sarcinile cele mai grele, si le constringe la lucruri grele, le despóie de multe gratii femeiesci; dar dieu, si nelucrarea indelungata, comoditatea neintrerupta chiaru asié strica, de nu mai tare, — resipescu sanetatea, si ce la multe femei e mai scumpa decâtu sanetatea: frumséti'a. Candu apoi amendóua propasiescu spre perire, inzedaru se mai nesuesce sciinti'a medica de a le peteci.

~~Umedieele stricaco in urmare a npei de~~
Miscarea incepu a eserciã influentia in organismulu intregu alu trupului; — temperamentulu se face melancolicu séu colericu.

Miscarea e fórté de lipsa, dar organismulu femeiloru sufere numai miscare cumpetata. Manile loru cele plepande nu pré potu invinge lucrurile cele duratóre si grele; ustenél'a cea mare consuma florile frumsetiei, si eu n'am vedutu neci candu vre-o femeia frumósã intre lucrasiu ordinari.

Femeile clasei de midilocu, cari si-implinescu tempulu cu lucruri folositorie — sunt cele mai norocite. Astfelu de ocupatiuni li sustienu sanetatea si in urmarea sentiului cá si-au implinutu detorintiele, li invoiosiéza, li inseinnéza sufletulu si-lu padiescu de melancolisârile morbóse.

Primblarea, prin care ómenii comodi voiescu sê faca destulu miscarei, ce poftesce trupulu, nu póte supliní nelucrarea. Deosebitu nu o potu supliní primblârile singurarie. Astfelu de primblâri sunt acomodate spre aceea, ca ómenii cu sanetate slaba, cu anima trista sê se abata de la fantasâri, si melancolii nemoderate, cari ce-e dreptu li intindu placeri, dar totdeodata sunt spre stricarea sufletului.

Din astfelu de primblări apoi vine acelu folosu, câ se reintôrce a casa cu capulu si cu pitiórele ustenite, dupa aceea cade in leniosfa mai mare, decâtu aceea, in care erá inainte de a merge la primblare. Primblarea e pentru aceea, ca sê ne sierbésca de disatentiune dupa lucru, dar nu pentru ca sê suplinésca tempulu lucrului.

Fara indoéla joculu e aceea miscare, care convine mai cu séma cu temperamentulu femeiloru, — numai déca damele aru fi mai cu cumpetu in acea miscare. Joculu la grecii antici s'a folositu spre intarirea sanetâtii; prin balurile nóstre inse asié merge joculu, încátu nu numai câ nu intaresce nervii, dar i sclabesce.

In urma spre pastrarea temperamentului si a vioiciunei e de lipsa inca, ca sê-si capete si spiritulu ceva lucru. Prin asta nu vreu se esprimu, câ femeile nóstre sê petréca noptile langa cârti — feresce dómne! — ci totusi sum de parerea, câ n'are dreptu principele din Bretagne, carele a dîsu, câ pentru femeia e destula sciintia, déca scie deosebí camesi'a barbatului seu de peptariu.

Dionisiu Coriolanu.

AMANTII.

Riurelulu printre maluri in florite sierpuiá,
Éra lun'a dalbe valuri amorósa sarutá,
Si prin aeru melodie line, tainice, plutiau,
Ce din doin'a filomelei provenite se pareau.

Lampele divine radie luminóse respandindu,
Impletiau cununa mandra, multu voióse licurindu.
In tacerea noptii dulce universulu dormitá,
Si in visulu seu poeticu voci fericite elu sioptiá . . .

In castelulu de pre stanca óspetii voiósi jocau, —
De mirés'a intristata grige neci câ mai aveau.
Mirele zimbindu fericite, intru sine cugetá:
Langa mine turturic'a de amantu-si va uitá . . .

„Éta, dulce Angerica, mediulu noptii a sunatu,
Ultim'a-ne despartíre o serbâmu c'unu sarutatú!“
Si amant'a se rentôrse intre óspetii voiósi
Si privirea dulcei fete nu porniá din ochi doiosi.

Dar o pocnitura surda din departe s'audí.
„Ti-urmezu, iubite“ dîse fét'a alba . . . si mori.
Éra óspetii cu totii la mirés'a-au alergatu,
Mirele vediú, câ ceriulu dóne stele a scapatu!

Iosifu Lucaanu.

Domnule Redactoru! Mai de multe ori am avutu de cugetu a corespunde la amicabil'a-ti rogare, scriindu-ti câte-va orduri pentru fói'a dtale din acésta patria a arteloru frumóse, — inse totdeauna fui impedecatu de a poté implini acésta dorintia fierbinte a mea, si a tramite astfelu salutárele mele la fratii mei din departare si a poté conversá cu frumósele cetitóre ale acéstei foi.

Inse acuma despunendu de putîntelu tempu liberu, me grabescu a te surprinde cu acésta scrisóre, si ti-promitu câ in venitoriu ti-voiu scrie mai adese ori. (Totdeauna vei fi bineprimitu. Red.)

Ei bine, despre ce sê-ti scriu dara? Dar ce me mai cugetu! Ce póte sê interesedie d'aice pe unu romanu mai tare decâtu column'a lui Traianu, acestu opu giganticu alu anticítatii?! Intru adeveru acésta columna e unulu dintre cele mai celebre monuminte antice din Roma, si póte câ si cea mai grandiósa columna ce se póte vedé. Scíu câ in foile romanesci si anume si in „Familia“ s'a scrisu mai de multe ori despre acestu monumentu maretiu, totusi sum convinsu câ nu va fi de prisosu, déca voiu vorbí si eu o parechia de cuvinte in obiectulu acesta.

Column'a lui Traianu e compusa din dóue-dieci-si-trei de bucáti de marmore albu de Carrara, impreunate la olalta si intarite cu bronzu. „Capitelulu“ e din o singura bucata. Inaltímea totala de la pamentu pana susu, unde stá statu'a, e de 132 urme. Pe din laintru sunt trepte taiate in acela-si marmore, pe cari trepte te poti sui pana susu, unde ajungandu esi afara pe capitelu prin o usia destulu de comóda. Aice te poti preamblá giuru impregiuru pe langa statua, fiindu câ marginea capitelului e ingradita cu grathía de feru, pentru asigurarea celora ce se urca acolo. Din acésta inaltímea ochii privitorului se potu desfetá in modulu celu mai suprindietoriu, avendu inaintea sa panoram'a cea mai frumósa, adeca tóta Roma si giurulu ei. In vêrfulu acestei colonne erá asediata statu'a de bronzu a lui Traianu, dar in loculu acesteia se puse statu'a lui San' Petru totu din acela-si metalu.

Nu me voiu lasá in o esplicare detaiata despre tóta construirea acestei colonne, pentru câ la aceea mi-ar trebui mai multu tempu, — apoi scopulu meu de asta-data e a aminti numai acele ce pentru natiunea nóstra sunt de cea mai mare importantia. Column'a acésta fu inaltiatá de senatulu si poporulu romanu in onórea imperatului Traianu, dupa invingerile sale cele glorióse portate in contra daciloru. Architectulu acestui monumentu gloriosu a fostu famosulu Apollodoro, prin a caruia conducere minunata aceea represinta industri'a si artele greciloru si romaniloru; încátu pana in diu'a de adi nu se gasesce unu modelu mai demnu

de sculptura decâtu acesta. Pe acésta columna, începându de la pedestalu pana la capitelu, sunt sculptate in marmore tóte bataliele si invingerile lui Traianu portate in contra lui Decebalu. Espeditiunea d'antâia si a dóu'a pana 'n fine. Si acésta sculptura e atâtu de eleganta si artistica precum in precisiunea desemnului, asié si in reprezentarea adevărata a istoriei, încâtu artistii cei mai renumiti si-au luat de acolo modelele cele mai bune pentru desvoltarea talentelor loru artistice.

Acele sculpture au atrasu atentiunea toturor artistiloru. Rafaelu din Urbino, Giulio romano si altii facura studiile loru dupa maretiele modele ce infrumetsiédia column'a lui Traianu.

Dreptu aceea noi romanii avemu cauza dupla ca sê ne interesâmu de acésta columna, si anume antâiu pentru câ aceea e unu monumentu romanu, si a dóu'a pentru câ aceea a servitu si servece de modelu artistiloru in sculptura, pictura si architectura.

Sciindu acésta, eu — carele prin marimosulu ajutoriu alu marelui mecenate romanu Il. Sa d. Andreiu de Mocioni sum ferice a petrece la Roma pentru perfectiunarea mea in pictura — indata dupa sosirea mea aici, cercetai tóte galeriile de pictura, tóte monumintele cele mai interesante, apoi bibliotecele numeróse, cu scopulu de a-mi alege din tóte obiectele, cari aru poté mai multu folosí natiunii întregé. Asié dara dupa tóte acele cercâri, unde vediu opurile cele mai grandiose, picturele cele mai celebre ale unui Rafaelu, Michel Angelo, Tiziano scl. la a caroru privire ochii remanu incantati si nu s'aru mai despartí de ele, — cercetai adese ori bibliotec'a din Vaticanu, dorindu a gasí desemnurile cele mai bune si perfecte, facute dupa column'a lui Traianu. Dupa multe cercetâri fui norocosu a le gasí la olalta. Acestu opu minunatu cuprinde in sine tóte desemnurile despre numit'a columna, facute in modulu celu mai elegantu.

Acésta colectiune s'a facutu in urmatoriulu modu. La anulu 1667 din ordinea regelui francesu Ludovicu XIV — carele erá unu iubitoriu si protectoru fierbinte alu artelor — se facura poduri de josu pana susu langa column'a lui Traianu, si astfel se desemnara din apropiere tóte scenele de pe ea, facandu-se totodata sub fia-care scena câte o explicatiune lamurita in limb'a italiana, încâtu de aci se potu vedé costumele romaniloru, ale daciloru, fisonomiile toturora, datinele, disciplin'a militara, locuintiele, punctile s. c. l. cu unu cuventu, explicatiunea toturor lucrurilor ce erau pe atunci atâtu la romani câtu si la daci. Aceste tóte fura desemnate de Pietru Santi Bartoli, carele pentru profundele sale cunoscintie e numitu Saggio Ilustre. Acesta in întielegere cu pictorul si directorulu academiei regesci din Roma, Carlo Errard, implinira desemnurile acele gloriose cu cea mai mare precisiune si eleganta, intocmai originaleloru, si la anulu 1672 sub supraveg-

hierea loru esí la lumina acelu opu, despre care vorbii mai susu.

Din acesta eu desemnai scen'a, candu Decebalu cade in genunchi inaintea lui Traianu, si-lu róga sê faca pace. Cugetai, câ ar fi bine a litografá unele scene, ca astfelu sê se latiesca in publiculu nostru. Ne avendu inse eu midilóce de ajunsu spre a da a se litografá acestu desemnu, ce l'am facutu eu, cugetai câ ar fi bine sê-lu fotografiediu. Deci ca sê se póta latí câtu mai tare, i defipsei unu pretiu moderatu, adeca 50 cr. es. Formatulu nu va fi pré mare, inse déca on. publicu va intimpiná cu caldura întreprinderea mea, voiu cáuta a dá fotografiile in formatu mai mare si apoi voiu mai publicá si alte icóne de cea mai mare importantia pentru noi romanii.

In urma te rogu, dle redactoru, a insemná in fói'a dtale, câ locuinti'a mea aici e in: „Via Sudario 47 4^o piano,“ Salutandu-te fratiesce s. c. l.

Nicolau Popescu.

Proverbe romane.

- 46) Celu-ce ambla in móra se unge de farina.
- 47) Negotiulu bunu n'are lipsa de laudatori.
- 48) Cine sapa gropa altui-a, elu cade in ea.
- 49) Capr'a cu acel'a cornu se scarpéna, ce arc.
- 50) Arborele nu se taia ~~dintr'o taclatura.~~
- 51) Canele alungatu nu prinde iepuri.
- 52) Din departe calu-ti bate, de aprópe ochii-ti scóte.
- 53) E lesne a pescuí in apa turbure.
- 54) E lesne a aflá prescura in beserica, déca o slugesce
pop'a.
- 55) Celu-ce lucra tóta diu'a cu diligintia, dulce dórme
nóptea.
- 56) Lupulu si-schimba perulu, dar naravulu nu.
- 57) Peteculu trebuie tocmitu dupa sacu.
- 58) Unde e ati'a mai subtire d'acolo se rumpe.
- 59) Pana e sit'a nóua stâ in cuiu, déca se vechiesce
mai ambla si pe diosu.
- 60) De pe póme se cunosce pomulu.
- 61) Unde e cadavrulu (hoitul) acolo se aduna corbii.
- 62) Corbu la corbu nu scóte ochii.
- 63) Bate séu'a se pricepa iep'a.
- 64) Venatoriulu bunu pórtá cu sine mai multe imple-
ture decâtu un'a.
- 65) Totu tîganulu si-lauda calulu.
- 66) Seraculu n'are neci vedere neci potere.
- 67) Indesiertu ascundi mati'a in sacu, câ i-se vedu un-
ghiele (ghiarele.)
- 68) Mai curendu poti ajunge mintiunosulu decatu ca-
nele cu trei picióre.

Publicate de

Teodoru Manu.

Ce e nou ?

* * (Maj. Sa Imperatulu) — dupa scirile cele mai noue — poi-mane luni va sosi la Buda, unde peste câte-va zile ministeriulu i va depune juramentulu. Pregatirile pentru primirea monarcului se si incepura.

* * (Diet'a Ungariei,) a tîenutu de la esirea nru-lui trecutu d'oua siedintie momentose. Una in sambet'a trecuta, cu care ocaziune s'a cetitu mesagiulu regescu, prin care la propunerea ministrului presedinte c. Andrassy se denumescu ministri pe carii i-amu insiratu si noi in nrlu penultimu. Dupa aceste deputatulu Bőszörményi facu o motiune, prin care voiesce ca s'e se roge cas'a reprezentantiloru de Maj. Sa ca s'e disolve diet'a. A dou'a siedintia se tîenü alalta eri joi, candu ministrulu presedinte presentä ambeloru case ministriulu, — totodata cerü de la casa convoirea in privinti'a unor proiepte, ce atingu contributiunea, asentarea (oferindu 48000 de regruti,) organisarea municipieloru si restaurarea legiloru de presa din 1848. Cele d'oua d'antäiu se ieu la desbateru adi sambeta, cele d'oua din urma se voru pertractä in septeman'a venitöre.

* * (Column'a lui Traianu in Bucuresci.) Dlu V. A. U. proieptedia in „Romanulu“ a se redicä intr'o piatia a Bucuresciloru column'a lui Traianu. Pentru realisarea acestui scopu dsa d'ice, cä trebue a se cere de la favorea imper. Napoleonu invoirea de a servi Romaniei cu tiparurile ce posiede museulu de la Louvre, si a se autorisä guvernulu Romaniei d'a contractä cu usin'a electro-metalurgica a lui Oudry la Auteuil, unde guvernulu francesu a tornatu esemplariulu seu de columna.

* * (Tenerimea romana din Pesta) a decisu a se tramite o adresa de incredere neobositului barbatu alu natiunii d. Georgiu Baritiu. Pe candu aceste orduri voru ajunge in manile stimatiloru nostri cetitori, pe atunce si adres'a amintita va fi espedata la locul competinte.

* * (Asociatiunea nat. din Aradu) publica concursu pentru impartirea stipendieloru pe partea studintiloru lipsiti, preliminate de adunarea generala' pe anulu acesta in suma de 600 fl v. a. Recursurile voru fi de a se da la directiunea asociatiunii pana la 1 aprilu nou a. c. aretandu fiesce-care recurinte descrierea sa genetica, starea saraciei, sporiulu in sciintie semestralu din urma, si impregiurarea, cä are ori nu are ajutoriu dela alte institute ajutatöre !

* * (Dimisiunare.) Precum audimu, Ilustr. Sa dlu Georgiu Popa si-a datu dimisiunea din postulu de comite supremu alu Aradului.

* * (Necrologu.) Ioanu Jovitia juristu absolutu si fostulu redactoru alu almanacului „Mus'a Romana“ repausä in septeman'a acesta la Jadani in Banatu. Fia-tierin'a usiöra !

* * (Cadavrulu archiducelui Stefanu) se aduse la Buda, unde ingropatiunea se intemplä vineri in 1. Martiu.

* * (Premiulu Familiei.) De la Berlinu primimu in sciintiarea, cä icon'a „Rentornarea lui Davidu“ e mai de totu gata. Sperämu dara cä inca in septeman'a venitöre vomu poté-o capetä, candu apoi de locu se va incepe espedarea. Suntemu convinsi, cä frumséti'a aceste icon'e va suprinde pe toti stimatii nostri prenumeranti.

Literatura si arte.

* * (A esitu de sub tipariu) nrlu 2. din „Archivu“, — cu urmatoriulu cuprinsu: Ortograff'a cum se fia, — Fragmente inedite de ale lui P. Maioru, — Consemnare de carti si documinte istorice mai rare, — Fasti-i Romani. — Nrulu 3. va apare in 15 martiu. —

* * (Principia-le de limba si scriptura) asisdere au aparutu la Blasiu, constä din 25^{3/4}, cöle si se afla de vendiare la tipograffi'a seminariale seü la autoriulu Rdis. d. Timoteu Cipariu.

* * (Drama natiunala.) Cu bucuria inregisträmu, cä compani'a dramatica de la Bucuresci éراسي a representatu o noua drama natiunala „Resvanu Voda“ de activulu nostru literatu dlu B. P. Hajdäu.

Din strainetate.

* * (Dlu Ubicini,) marele amicu alu natiunei nostre, carele in pres'a francesu a scrisu förte multi articoli despre noi romanii, de curendu incepü si va tîenü in fia-care septemana odata lecture publice a supra istoriei Romaniei in liceulu imperialu Loius-Le-Grand de la Parisu.

+ (In Madridu) curatindu-se de curendu o fantana publica, förte vechia, lucrasiu gasira in nasipulu scosu din dens'a bani de aur, argintu si de arama, in urma si unu anelu. Scirea despre acesta numai decätu adunä in faci'a locului o multime de ömeni, dintre cari multi voiau s'e se lase in fantana spre a se incarcä de tesauru, prin ce puteau se aduca in periclu vieti'a lucrasiiloru, fiindu indesatur'a cumplita; dar unu escadronu de ostasi facu capetu acestorur turburäri. De-asupra fantanei acesteia stä statu'a s. Cristof. Ea stä in legatura cu o traditiune, care d'ice, cä cine arunca in dens'a ceva pretiosu in nöptea s. Cristof, acela capeta peste anu de-o suta de ori ce a aruncatu. Apoi sustau despre fantan'a asta mai multe legende. Se d'ice cä odata sosindu unu teneru in Madridu in poterea noptii cu o sumulitia de bani, ca s'e ajute mamei sale serace, beü apa din fantana in care restempu prin o crepatura i cadiura banii in ea. Mergandu elu la mama-sa amaritu gasi pe pragu o punga incarcata de bani. Odata éras-i o mama malitiosa si-a lasatu copilulu pre mauerulu fantanei, inse si aci s'a implinitu profiti'a legata de traditiune. In o suta de demaneti a gasitu câte unu copilu la ferést'a sa. Asié dara ömenii au aruncatu multi bani si unelte pretiose in fantana. Cumca nu numai clas'a cea mai seraca a crediutu in traditiune, ci si dintre cei avuti, se vede din galbenii aflati in fantana. Sum'a aflata suie pana la 8,790 de franci. Galbenii francesci, ce s'au gasitu luandu-se afara unulu, doi, su din seclulu trecutu, banii de argintu asemene su din seclulu trecutu si din inceputulu seclului presinte. Aram'a, cea mai mare parte e din seclulu trecutu, dar se afla ntre ea si dintre banii cei de facia.

+ (Carnevalulu in Venetia) estempu e asié de veselu, precum n'a fostu de multi ani. Dominec'a vedi amblandu pe strade cete mascate cu musice si cantandu. Piat'a lui San. Marcu e locul celu mai de frunte, unde — déca e tempulu favoritoriu — se aduna mascati si si-petrecu pana dupa mediulu noptii. Cu astfelu de ocaziuni se presinta in faci'a locului gramedi de öment si se punu cu ei la cantatu. Cele mai multe doine sunü

sarcastice si se reducu la timpurile trecute, apoi canta despre Roma multe cele asié, încâtu a trebuitu sê se aplice censura cu privire la cântârile de pe strade. La inceputulu carnavalului a avutu politi'a fôrte multu necasu cu mascatii, câ-ci mai toti nu voiau sê se imbrace in alte vestminte, decâtu in unifôrme preotiesci si austriace. Se scrie anume foiloru vienesi — pôte din ultraismu — câ de la mai multe persône, cari au sierbitu in ôstea austriaca, s'au lûatu cu sil'a unifôrmele. Pôte audî omulu musice fôrte curiôse, parodii pe marsiurile si cantecele austriace. Acuma se pregatescu la cele din urma petreceri ale carnavalului.

+ (*Tribunalulu din Nantes*) in anulu trecutu a avutu de a face cu unu procesu in contra unui barbatu cu siese muieri, éra acuma are de lucru cu o muiere cu trei barbati. Acésta femeia, cu numele Elisa Clante, e inca numai de 25 de ani, si toti trei barbati i traescu. De nascere e din Nantes si mai de multisoru a fostu actrice. Antâulu ei barbatu a fostu unu negutiatoriu din Strassburg cu numele Buber, de la care numai decâtu a fugitu. Elisa Clante — dupa faim'a foiloru — a fostu si prin Pesta, si aici s'a insocitu a dâu'â ôra cu unu cutare Gasparu Banjai. Catra capetulu anului trecutu spre a primî ceva ereditate s'a dusu éراسi in Nantes, unde fu si prinsu.

+ (*Manastirea Arcadion*) a careia ruinari adeverescu barbatî'a cea resoluta si eroismulu resculatiloru din Candia, acuma e de totu ruinata. Turcii desfacura si darimara toti murii, câ-ci nu se sentiau in ascurantia deplina, dupa ce ar fi potutu fi de nou unu cuibu potinte alu resculatiloru. In a náu'a dî dupa esplosiunea intemplantata sparsera pivnitiele. Patrundendu in gropile cele intunecose si afunde, ale caroru gure erau acoperite de ruine, se deschide unulu dintre cele mai triste spectacule. Mai multe muieri, apoi prunci si-au cercatu scapare acolo inainte de esplosiune, si i-au gasitu morti de fôme, improscati prin partile pivnitiei. Optu muieri si trei prunci fara astrucati in momentulu celu fiorosu. Una dintre muieri numai cu pucinu in ainte de aceea a potutu sê môra.

+ (*In Londonu*) tunderea bucleloru de odata asié s'a estinsu de infricosiatu, câ femeile numai cu cea mai mare bagare de séma potu amblá pre strade si se potu presentá in locurile publice. Furiu de peruri pe dî ce merge se inmultiescu si incepu a fi mai temerari. E siôda o provocatiune in diuariulu „Times,” prin care o dama despoiata de o bucla, amintindu diu'a si locul, unde fu despoiata, promite 10 pundi de sterlingu furului, déca i va readuce bucl'a furata, câ-ci aceea a fostu o suvenire remasa de la mama-sa repausata.

+ (*In Constantinopole*) s'a formatu o reuniune de turci, cari s'au deobligatu, câ voru încungiurá poligami'a, si ori câtu de avuti sê fia, nu voru tiené mai multe de trei muieri.

+ (*Turburârile din Madridu*) in contra regimului si acuma totu tienu, si sunt fôrte estinse, ce se vede de acolo, câ chiaru si Franciscu, barbatulu reginei s'a esilat din aceea singura cauza, câ ar fi machinatu de a-si lipsi muerea de tron. Pentru de a-si efaptu acésta intentiune, elu s'a basatu pre asié felu de acte, cari compromitu pe regin'a fôrte tare, si cari si acuma su-in posesiunea lui, pre langa tôte incvistiuniile cele aspre,

prin care s'oru nesuitu a-lu despoiá de ele. In Madridu sustau ordinatiuni chiaru asié de vigorose, casi cele ale tiarului rusescu in Varsiovia. Nu numai auctorii, propagatorii scripteloru secrete se condamna la mórte ci si cetitorii acelor'a.

Gacitura numerica.

De Demetriu Muresianu.

1.9.6.10.13.7.17. De la multi ea ni lipsesce,
9.10.6.12.13.7.6.14.8. Si-apoi cine patimesce?!
6.12.15.16.5.9.7. Câ nu-su limpede curati,
11.17.6.10.13.1. Cu otrava-su mestecati;
4.10.6.13.5.4.7.14.7.9.14. } De cine sê ne rogâmu
} Ca de reu noi sê scapâmu?
9.17.13.1. } Candu mediculu sectionéza
} La ce-e atentu si oserbéza?
9.10.6.12. In vechime-a fostu marétia,
9.14.8. Din o dîna pré istétia, —
9.10.6.1.13.7.7. Eroii cei mari din lume
9.10.15.8. Ca-si flórea de renume.
1—17 } Romanulu bravu o doresce
} Si denariulu si-lu jertfesce,
} Câ-e o jertfa fôrte santa
} Ce ne-a scóte din osénda.

Deslegarea gâciturii de siacu din nr. 6 :

„Femeia, femeia, de unde esti ôre,
Din ceriuri din iaduri, din luna din sóre?
Tu nasci o femeia pe acestu tristu pamentu,
Ca rósa suava pe negrulu mormentu.

Demetriu Muresianu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Anastasia Moldovanu, Petronela Papp, Juliana Siarcadi, Aurelia Popescu, Nina Ardeleanu, Elena Munteanu si Emilia Popovicu.

POSTA REDACTIUNII.



La mai multu. Cu nr.ii 2. 3. 4. dorere! nu mai potemu sierbí. Nu suntemu noi de vina. Ne-amu rogatu mai adese ori de on. publicu ca sê grabésca cu abonarea, câ-ci constandu editiunea acestei foi sume enorme, nu potemu tipari multe esemplare de prisosu.

Dorulu catra patri'a mea e o incercare primitiva, dar pros'a tramisa totu atunce se va publicá.

Prenumeratiune extraordinaria.

De ôra-ce nu mai potemu sierbí cu esemplare complete, deschidemu prenumeratiune extraordinaria:

de la nr. 5 pana 'n finea lui iuniu cu 3 fl.

Cei ce voru mai alaturá 60 de cr. voru capeté gratis icón'a Ren-tornarea lui Davidu.

Proprietariu, redactoru, respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1867. prin **Alexandru Kocsi** (in tipograf'a lui Erkövi, Galgóczi si Kocsi.) Piat'a de pesci Nr. 9.